

Иван Гранитски

Спасение на българското
отечество и на българския
дух

Никога не свършва вълнението от величието на подвига и делото на този невероятен човек, на тази невероятна личност – не само българин, но личност на Европа и на света. Затова много е важно да си припомним винаги в навечерието на тази страшна, но в същото време и светла дата 1 юни какво всъщност легитимира Ботев и какво е направил за нас като морален и личен пример и жертва.

Два града в България винаги събират по един невероятен, почти магичен начин толкова различни творци, и то именно на датите, свързани с Ботев – на 2 юни или на 6 януари, рожденият му ден. Това са Калофер и Враца. И не случайно. Града на раждането, града на смъртта – по един особен начин свързани от историята и от историческата ни съдба, която всички ние знаем защо е тъй трагична, вече повече от 150 години от Възраждането насам. И колкото повече вникваме в мащабите на тази невероятна личност Ботев, толкова повече усещаме, че от една страна сме легитимирани като свободен народ и като ярки индивидуални личности (доколкото сме такива днес, след дейността на тия велики хора), и от друга страна – по един също така странен, може би мистичен за нас, но сигурно със желязна логика на развитието на процеса закономерен начин повтаряме своите деди, своите недостатъци, грешки и дори трагически последици, довели до там – най-светлите мъже на България да загинат, разбира се за свободата на Отечеството. Но пък от друга страна, след 150 години ние виждаме, че повтаряме едни и същи грешки.

Всички помнете, т.е. чели сте за съдбата на поборниците след Освобождението и знаете защо Вазов пише своята Епопея на забравените. Представете си, ако бяха живи Ботев и Левски след Освобождението, каква щеше да бъде съдбата им. Хаджи Иванчо Пенчович пак щеше да бъде депутат в тогавашното Народно събрание (е, нямаше да бъде в Инициативния комитет за издигане паметник на Левски, понеже Левски щеше да е жив, но щеше да издигне може би паметник на някой друг, но този път не народен поборник, а народен мъчител). Казвам това на тая светла дата, за да се опитаме да разсъждаваме върху философския смисъл на делото на Христо Ботев – защо ние сме такива и защо не можем да се изтръгнем от робското, което сковава нашите души, след като имаме невероятната саможертва на тези хора. Съратниците на Левски и поборниците за национално освобождение са всъщност едни апостоли. Сравнението е пряко, знаете че Левски е черен монах, захвърля расото, но не се отказва от черквата и от обета към черквата. Този път, освен религиозните задължения, той приема и обета да служи на Отечеството. И тогава храм става Свободата на отечеството. Всъщност това го правят в

различна степен, но еднакво безкористно, Ботев и Каблешков, Раковски и Каравелов. И цялата тяхна дейност е не само за националното освобождение на Отечеството, за което те се пренасят в жертва, но и социалното освобождение. Всеки един от тях има десетки примери, и текстове, и статии, и изказвания, в които свързва националното със социалното освобождение. И в същото време всеки един от тях, и Ботев може би във най-висока степен след Левски, съчетава и третото качество на изключителна личност – от една страна той е национална душа, великата национална душа Ботев, великата социална душа Ботев и великата космополитна душа Ботев. Тези хора знаят, и Ботев най-вече, че не можеш да бъдеш гражданин на своето отечество, ако не си гражданин на цялото човечество. Те знаят, че не може и обратното – не можеш да бъдеш един празен космополит, който не обича своето отечество, т.е. както и тук, в този град, мисля че го каза Антон Дончев – не може да обичаш съседката си, а да не обичаш майка си. Майката е отечество на всички нас. При Ботев, един от първите примери на жертвоготовност и на изключителна морална всеотдаденост на каузата, е и това усещане и това разбиране. Затова днешните опити на иначе представящите се за глобалисти пишман политици, а всъщност едни обикновени, с малки изключения, националпредатели и михлюзи, са жалки в опита си да накърнят, да откършат клонче от венеца на Ботев, на Левски, на нашите поборници. Много им се иска на някой съвременни псевдополитици да няма икони. Те посегнаха на Левски, набивайки упорито в съзнанието на съвременното българско общество, че Левски съзнателно е убил ратайчето, а не случайно – как той се е върнал, и го е довършил с ножа, и тогава е избягал. Те разбира се твърдят и твърдят досега, че Ботев е конекрадец, разбивач на каси, обирач на благородни чорбаджии. Разбира се – Левски е също такъв рекетър на благородни чорбаджии. Да не говорим за Раковски, който е един безумец, не само според Вазов, но и според тези именно много така интересни лица.

И стигаме до главния въпрос: Какъв е смисълът на тази свръхсаможертва на поборниците, които работят за освобождението, пак ще повторя – социално, национално и духовно, понеже няма как да бъде само едното освобождение, за да изтръгне човек роба от себе си? И защо ние не можем да се поучим от техните примери и от тяхната жертва? Аз също нямам отговор на този въпрос. Може би времето ще го даде.

Важно е да се продължава духовния пример. А алманах „Околчица“ е може би единственото литературно списание или алманах в България, поне аз не знам друг, който да има такава последователна

патриотична насоченост и насоченост към това – да се връщаме отново и отново към заветите на Ботев, тази велика космополитна, социална и национална душа.

Аз намирам, че всеки опит на съвременен български писател, всяко усилие да се служи на българското слово, е всъщност усилие да се служи на храма на българския дух, на българската църква, на българското образование, на българския град. Изобщо – един опит за строителство. И в крайна сметка пак опираме до заветите на Ботев, този велик духовен строител.

В „Околчица“ виждаме произведения на големи наши писатели и поети, в същото време творби на по-млади автори, които дават своята заявка за работа на нивата на българското слово. Тук имаме, слава богу, постоянното припомняне на архивите, на документалистиката (те никога не умират, те са живи), отново е публикувана великолепната студия, може би една от най-добрите, които анализират поетическото творчество на Ботев, това е студията на д-р Кръстев. Има и други архивни материали. Накратко, ние трябва да поздравим Марин Ботунски и екипа, който работи върху алманах „Околчица“. Важен е този духовен пример, който вие давате на другите градове и на нацията – с вашата богата програма, с походите по стъпките на Ботевите четници, с тези няколко дена, в които над града витае сянката и духът на Ботев.

Сигурно е, че повечето от така наречените „силни на деня“ няма да се трогнат, няма да разберат, но те не са се трогвали и тогава. За съжаление всички ние знаем ужаса на Ботев, когато идва тук и вместо обещанията му от Заимов двеста човека – никой не го чака, а един овчар най-цинично му казва „няма ли да платиш шилетата“. И вода не му дали. Горедолу сега е същото положение в отношението на официалната държава към хората на духа, с малки изключения. Затова ще се върна към първоначалната си мисъл: Няма как да изтръгнем робското у себе си, ако не погледнем цялостно подвига на тези хора. Той не е само борба за национално освобождение. Той е и борба за духовно освобождение, всекидневно изтръгване на роба и робското от самия себе си. Ботев и неговите четници много добре са знаели, че отиват курбан. Ботев и Левски, и поборниците, са едни от нашите икони. Като великомъчениците, от борбата за нашата православна църква, те рано или късно ще бъдат канонизирани. Те са вършили една и съща дейност: спасение на българското отечество и на българския дух.

Да живее Враца! Да живее Отечеството!

29 май 2007 г.
Враца

КРАЙ

© 2007 Иван Гранитски

Форматиране: maskara, 2008

Издание: Околчица 2008. Литературно-художествен алманах.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9804>]